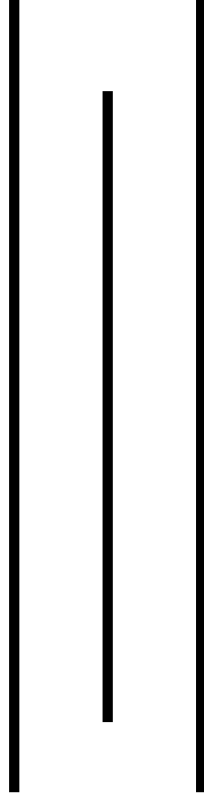

जलजला गाउँपालिका

लामाखेत, पर्वत

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
आ.व.२०८२/८३

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यू,
उपस्थित अतिथि, पत्रकार तथा कर्मचारीहरू,

नेपाल राज्य संघीय व्यवस्थामा रूपान्तरित भए सँगै राज्य पुनर्संरचना द्वारा स्थानीय सरकारको स्वरूप ग्रहण गरे पश्चात भएको दोश्रो स्थानीय निर्वाचनबाट निर्वाचित हामि जनप्रतिनिधिहरूको तेश्रो आर्थिक वर्षमा प्रवेश गर्दैछौं । देशमा देखा परेको आर्थिक मन्दी र असहज परिस्थिति साथै विविध चुनौतिहरू बीचमा आज मैले जलजला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभामा पेश गर्न पाउँदा म अत्यन्तै गौरवान्वित भएँछु ।

सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध जलजला गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त जलजला गाउँपालिकावासीको असिमित ईच्छा, आकांक्षा तथा मनोभावनालाई संबोधन गर्ने र जनताको वास्तविक पिडामा महलम लगाउने उद्देश्यका साथ सीमित श्रोत साधन र जनशक्तिलाई अधिकतम परिचालन र व्यवस्थापन गर्दै अगाडि बढिरहेको जलजला गाउँपालिकाका विकासका सबै ढोकाहरूको जग हाम्रै कार्यकालमा बलियो बनाइने कुरामा म विश्वस्त छु । हामि निर्वाचित भएपछिको दोश्रो नीति तथा कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरेअनुसारको आ.व. २०८१/८२ को बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको अन्तिम चरणमा छु । हामी आफ्नो कर्तव्य र जिम्मेवारीमा कति इमान्दारीता पूर्वक लगेका छौं भन्ने कुराको मूल्याङ्कन आदरणीय पालिकावासीहरूले गरिरहनु भएकै छ ।

आदरणीय गाउँपालिकावासीको विकासको र समृद्धिको चाहाना र हामीले निर्वाचनका क्रममा हाम्रा मतदाताहरू प्रति अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरू पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ.व. २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेका छौं। यसका लागि दीगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहितस्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा स्थानीय आर्थिक विकासको माध्यमबाट आर्थिक सामाजिक रूपान्तरण सहित समृद्धजलजला गाउँपालिका र सुखी जलजलावासी जनता बनाउने दिगो लक्ष्य हासिल गर्न सार्वजनिक क्षेत्र, निजीक्षेत्र र नागरिक समुदायको साझेदारीपूर्ण सम्बन्धको विकास गरिनेछ ।

जलजला गाउँपालिकालाई ब्यवस्थित शहरीकरण तथा भवन तथा वस्ति विकास स्वच्छ, सफा र सुन्दर जलजला गाउँपालिकाको पहिचान कायम राख्ने र धार्मिक सांस्कृतिक पर्यटकिय गन्तव्यको रुपमा स्थापित गर्ने, उत्पादन वृद्धि र समावेशी विकास मार्फत क्षेत्रीय, जातिय, वर्गीय असन्तुलन हटाउने, भूमिहिनसुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित वसोवासीहरूको हालको समस्यालाई वैज्ञानिक व्यवस्थापनको माध्यमबाट समाधान गर्ने, विपद ब्यवस्थापन तथा उद्धार राहतका कार्यक्रमलाई यस नीति तथा कार्यक्रममा प्रमुख प्राथमिकताहरूको रुपमा लिइएको छ ।

मुलुकलाई निरङ्कुश, सामन्ती र केन्द्रीकृत शासन प्रणालीको अँध्यारो कालखण्डबाट जनता कै प्रतिनिधिमार्फत राज्य संचालन गर्ने लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको उज्यालो युगमा पुर्‍याउन जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति यो गरिमामय सभामा उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु ।

गाउँसभा सदस्य एवं उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू,

अब म जलजला गाउँपालिकाको विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

क. शिक्षा:

- सामुदायिक विद्यालय शिक्षालाई अभिभावकको चाहना अनूकूलको बनाउन तथा सामुदायिक विद्यालयको विद्यार्थी सङ्ख्या बढाउनको लागि सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकसंग कार्यक्रमपादन करार सम्झौता गरिने छ र शिक्षक र प्रधानाध्यापक बीच कार्यसम्पादन करार सम्झौता गर्न लगाइने छ।
- अभिभावक शिक्षा कार्यक्रमको माध्यमबाट समुदायिक विद्यालय शिक्षाप्रति अभिभावकको चासो जगाइ हाम्रा विद्यालय राम्रा विद्यालय बनाउनका लागि जोड दिइनेछ।
- विषयगत शिक्षक समितिहरूलाई सक्रिय बनाइ दक्ष प्रशिक्षकको माध्यम बाट गुणस्तरी विद्यालय शिक्षाका लागि विद्यार्थीमैत्री शैक्षिक तालिमको व्यवस्थापन गरी शिक्षालाई संस्कार सीप र प्रविधिमैत्री बनाइने छ र शैक्षिक क्षेत्रमा जलजला मोडेल विकास, व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन गरिनेछ।
- बृहत शैक्षिक सुधार कार्यक्रमका माध्यमबाट हरेक विद्यालयमा डिजिटल सिकाइ सामग्री तथा जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी प्रविधिमैत्री शिक्षाको माध्यमबाट दक्ष जनशक्ति विकासमा जोड दिइने छ। हरेक माध्यमिक विद्यालयलाई **Digital educational zone** मा रूपान्तरण गरिने छ।
- लिडर विद्यालयमार्फत सहक्रियाकलाप तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप एवं जीवनोपयोगी सीपका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी हरेक क्षेत्रमा योग्य विद्यार्थी उत्पादनमा जोड दिइनेछ, लिडर विद्यालयहरूका लागि क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ।
- विद्यालय क्षेत्रभन्दा बाहिर रहेका उमेर पुगेका बालबालिका हरूलाई विद्यालयको पहुंचसम्म पुर्याउनका लागि सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको माध्यमबाट विद्यालय भर्ना अभियानलाई प्रभावकारी बनाइने छ। बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा गर्नाको लागि पूर्वाधार तयार गरिने छ।
- शिक्षित गाउँपालिका सुसंस्कृत समाज सम्मृद्ध गाउँपालिका निर्माणको आधार भन्ने नाराका साथ गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालय उमेरका बालबालिका मध्ये अपाङ्गता भएका बालबालिका हरूको लागि विभिन्न प्रकारका स्रोत सामग्री वितरणको व्यवस्था मिलाइने छ।
- गाउँपालिका भित्रका शिक्षक तथा विद्यार्थीको विशिष्ट क्षमता प्रस्तुती तथा प्रवर्द्धनका लागि शिक्षक तथा विद्यार्थी प्रतिभा महोत्सव आयोजना गरिने छ।
- विद्यार्थी प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमका साथै गुणस्तरीय शिक्षा प्रवाहमा सघाउ पुर्याउने शिक्षकहरू मध्येबाट उत्कृष्ट शिक्षक सम्मान, उत्कृष्ट विद्यालय व्यवस्थापन समिति सम्मान लगायतका कार्यक्रमहरू गरिने छ।
- जलजला गाउँपालिकाको कक्षा १-३ का पाठ्यपुस्तक छपाई तथा वितरण गरि सकिएकोमा, आगामी आ.व. मा कक्षा ८ सम्म नै स्थानीय पाठ्यपुस्तक हाम्रो जलजला छपाई तथा वितरण व्यवस्थापन गरिने छ।

- घट्दो विद्यार्थी सङ्ख्यालाई मध्येनजर गर्दै विद्यार्थी सङ्ख्या न्यून/ सून्य भएका वा कम भएका विद्यालयहरूलाई लिडर विद्यालयमा व्यवस्थापन गर्ने नीति अगाडि बढाईने छ।
- स्वस्थ, सक्षम तथा हराभरा विद्यालयका लागि विद्यालयमा फूलबारी कार्यक्रम लागू गरिने छ।
- विद्यार्थी प्रतिभा पहिचानको लागि प्रत्येक ३/३ महिना मा गा.पा भित्रका विभिन्न विद्यालयहरूमा अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गरिने छ।
- विद्यालयायमा छात्राको उपस्थीतिलाई नियमित गराउनको लागि स्थानीटरी प्याड वितरण कार्यलाई सामयिक तथा प्रभावकारी बनाइने छ।
- दलित तथा जेहन्दार विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ ।
- विद्यालय शिक्षालाई सुचना प्रविधि मैत्री बनाउनको लागि सबै विद्यालयमा सूचना प्रविधि प्रयोगशाला स्थापना तथा आवश्यक पूर्वाधारको लागि पहल गरिने छ।
- शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा विद्यालय समायोजन प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाइने छ।
- वडा शिक्षा समिति गठन गरी शैक्षिक योजना प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ।
- विद्यालयको आवश्यकता पहिचान गरी भौतिक पूर्वाधार, पुस्तकालय तथा विज्ञान प्रयोगशाला अनुदान व्यवस्थापन गरिने छ।
- विद्यालय शिक्षालाई प्रभावकारी बनाउनको लागि इमिस, तथा अङ्ग्रेजी माध्यम अनि सूचना प्रविधि सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था शिक्षा तालिम केन्द्रको समन्वयमा गरिने छ।
- “उत्कृष्ट शैक्षिक गन्तव्य जलजला गाउँपालिका हाम्रो पहिचान” भन्ने आदर्श लक्ष्य प्राप्तिका लागि सरकारी तथा निजी क्षेत्रका शैक्षिक संस्थाहरुबाट प्रदान गर्ने उच्च शिक्षालाई थप गुणस्तरीय र सर्वसुलभ तुल्याउन त्यस्ता प्राज्ञिक संस्थाहरूसँग सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।
- हरेक शुक्रवार विद्यालयहरूमा अतिरिक्त क्रियाकलापमा जोड दिइ शिक्षासँग खेलकुदको धारणा अवलम्बन गरिनेछ।

ख. संस्कृति सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- जलजला गाउँपालिकालाई खुल्ला बहुसांस्कृतिक संग्रहालयको रूपमा विकास गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्दा बहुसांस्कृतिक पहिचान र मौलिकता झल्किने वास्तुकला, मूर्तिकला, चित्रकला जस्ता सङ्केतहरू निर्माण गरिनेछ ।
- जलजला गाउँपालिकाभित्र बोलिने विभिन्न जातजातिका मातृ भाषाहरूको संरक्षण गर्दै त्यस्ता भाषाको लिपी तथा व्याकरण लेखन तथा प्रकाशन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- जलजला गाउँपालिकाभित्र आयोजना हुने महोत्सवहरूमा विविध जातीय भेषभुषा, कलासाहित्य , संगित लगायतको झाँकीसहित प्रदर्शन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ऐतिहासिक पाटी पौवा, कुवा, पोखरी, पानीघाट, शवदाहघाट आदिको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा पुननिर्माण गरिनेछ ।

- ऐतिहासिक धार्मिक स्थल तथा शक्तिपिठको रूपमा परिचित मल्लाजको कोतघर धाइरिङ् भुमे थान आदिको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ। गण्डकी गोपाल गौशाला, राममन्दिर, मल्लाज शिवालय गुफा, पूर्णगाउँ वराह ताल, गिद्वेश्वरमन्दिर, नाग्लिवाङ् शिवालय मन्दिर, बनौको बौद्ध गुम्बाआदिको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ।

ग. युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- गाउँपालिका क्षेत्रमा खेलकुदको विकास र प्रवर्द्धनको लागि खेलकुद कार्यक्रम संचालनका लागि विभिन्न निकायसंग समन्वय गरिने छ।
- युवा उद्यमशीलता विकासका कार्यक्रमहरू मार्फत युवालाई “विदेश हैन बिजनेस” भन्ने भावना जागृत तुल्याई स्वरोजगारउन्मुख गराइनेछ।
- युवा बेरोजगारी न्यूनीकरणका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यमा सिप तथा उद्यमशील क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- विपन्न, गरिब र सुकुम्बासी परिवारका युवा/युवतीहरूलाई इलेक्ट्रोनिक्स सामग्री मर्मत, प्लम्बिङ् तथा इलेक्ट्रिसियन, ब्युटी पार्लर, होटल म्यानेजमेन्ट, ब्यावसायिक पशु पालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरू प्रदान गरी गरीबी न्यूनीकरण र जिविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ।
- जलजला गाउँपालिकाका गौरवका रूपमा रहेका खेलकुद प्रतियोगिताहरू आयोजना गर्न सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ।
- युवा क्षमता विकास तथा समन्वय सहकार्यका लागि युवासँग अध्यक्ष कार्यक्रम बनाई खेलकुद संजाल स्थापना गरिनेछ, साथै खेलकुद कार्यक्रम आयोजना गर्न सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूले आर्जन गरेको ज्ञान र सिप सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि जलजला गाउँपालिकाको स्थानीय आर्थिक विकास योजना अन्तरगत समावेश भएका नवप्रवर्तनशील, लगायतका प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रम संग आवद्धगरिनेछ।

घ. लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- समानुपातिक, समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा सबै प्रकारको विभेदको अन्त्य गर्दै समतामूलक जलजलाको निर्माण र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- एकल महिला, सामाजिक तथा आर्थिक रूपले पछाडी परेका महिला, उद्धमी, महिला तथा हिंसा पीडित महिलाहरूको जीवनयापन सहज बनाउन विभिन्न सचेतनामूलक एवम् क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू तथा सीपमूलक कार्यक्रमहरू मार्फत आय-आर्जनमा जोडी आत्मनिर्भर बनाईनेछ। सुत्केरी महिलासंग उपाध्यक्ष कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- बालबालिकासंग सम्बन्धित नीति निर्माण र निर्णय प्रक्रियामा बालबालिका, अभिभावक र बालबालिकासंग सरोकार राख्ने संघ संस्थाहरूको सहभागिता र उनीहरूको भूमिका सुनिश्चित गरी बालमैत्री स्थानीय-शासन घोषणा गर्न न्यूनतम सूचकहरू तथा अतिरिक्त सूचकहरू पूरा गर्नको लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने नीति लिईनेछ।

- अपाङ्गता भएका व्यक्ति विरुद्ध हुने भेदभाव अन्त्य गरी उनिहरूको नागरिक, राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकारको सम्मान गर्न तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सशक्तिकरण गरी विकास प्रक्रियामा सहभागी गराई स्वावलम्बी र सम्मानजनक जीवनयापनको वातावरण सुनिश्चित गर्ने नीति लिईनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकको संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा गर्ने, निजहरूमा रहेको ज्ञान, सीप, क्षमता र अनुभवको सदुपयोग गरी निजहरूप्रति श्रद्धा, आदर र सद्भावको अभिवृद्धि गर्न तथा जेष्ठ नागरिकहरूको लागी आत्मसम्मान हुने खालका आवश्यक कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै जेष्ठ नागरिकहरूको लागि सहायता सामग्रीहरूको व्यवस्थापन र निःशुल्क स्वास्थ्य परिक्षणको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- दलित, जनजाति, मुस्लिम, अल्पसंख्यक, लोपन्मुख तथा पिछडा वर्गहरूको समुचित उत्थान गर्न संस्कृती र कलाको जगेर्ना गर्न र निजहरूको जीवनयापन उकास्नका लागी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने विभिन्न आयमूलक तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- समाजमा रहेको छुवाछुत, जातीय भेदभाव, बालविवाह, बहुविवाह लगायतका सबै प्रकारका कुरिती, कुसंस्कारको अन्त्य गर्न विशेष सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू, अन्तर्क्रिया तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- टोल विकास समूह, विभिन्न समिति, र संस्था मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा समावेशिताको नीतिलाई जोड दिईनेछ ।
- एकल महिला सुरक्षा कोष स्थापना गरी संचालन गरिनेछ ।

ड. स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत पोषण स्क्रिनीङ शिविर तथा पोषण स्वास्थ्य शिक्षा विभिन्न टोल विकास संस्थाहरू मार्फत संचालनमा ल्याईने छ ।
- जेष्ठ नागरिक निःशुल्क स्वास्थ्य जाँच घरदैलो सेवालाई थप प्रभावकारी बनाईने छ ।
- पालिकास्तरीय १० शैयाको अस्पताललाई जनशक्ति र स्वास्थ्य सामग्री व्यवस्थापन सहित सञ्चालन गरी स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- निःशुल्क तथा आकस्मिक औषधी तथा सर्जिकल सामग्रीहरूको उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।
- "पोषणयुक्त खाना, स्वस्थ सबैजना" भन्ने नारासहित पोषण स्क्रिड शिविर र पोषण स्वास्थ्य शिक्षा टोलहरूमा संचालनमा ल्याईनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट प्राप्त क्यान्सर रोग, मुटु रोग, मृगौला रोग, सिकलसेल एनिमिया, स्पाइनल इन्जुरी, पार्किन्सन, अल्जाइमर र हेड इन्जुरी जस्ता जोखिमपूर्ण बिरामीहरूको लागि प्रदान हुँदै आएको औषधी उपचारको रकम समयमानै बितरण गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- सार्वजनिक आर्थिक रूपमा अति विपन्न जलजला गाउँपालिकावासीहरूको स्वास्थ्य जाँच र उपचारका लागि अस्पताल ल्याउन-लैजान एम्बुलेन्स सेवाको प्रवाह हुँदै आएकोमा थप प्रभावकारी व्यवस्थाको प्रबन्ध गरिनेछ ।

- स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रभावकारी सेवा विस्तारका लागि सार्वजनिक संस्था, निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्यको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरूमा ल्याब सेवा सञ्चालनका लागि विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।
- पालिकाभित्रका सम्पूर्ण विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी ज्ञान र शिक्षा निरन्तर रूपमा प्रदान गरिनेछ ।
- आत्महत्या नूनिकरण गर्न प्रत्येक वडाका विद्यालयहरूमा साप्ताहिक रूपमा परामर्श र मनोरोग सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- दिर्घ रोगीहरूलाई उपचारमा सहूलियता प्रदान गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकहरूको एक्लोपन र स्वास्थ्य समस्यालाई मध्यनजर गर्दै WHO ICOPE विधिद्वारा स्वास्थ्य परिक्षण गरिनेछ ।
- गर्भवति र सुत्केरी महिलाहरूको समस्यालाई मध्यनजर गर्दै विभिन्न निःशुल्क सेवाहरू प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान (हुक्का लगायत), मद्यपान, सुर्तिसेवन निषेधको नीति लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बर्थिङ्ग सेन्टरको स्तरोन्नति गरी गुणस्तरिय सेवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

क. कृषि तथा पशुपंक्षी तथा सहकारी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- निर्माणाधिन शित भण्डार गृह निर्माणको काम सम्पन्न गरिनेछ । उत्पादित आलु सुन्तला, किवी, ताजा तरकारी लगायतका मुख्य कृषि उपज भण्डारण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- राष्ट्रिय फल सुन्तला विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ । केरा खेति प्रवर्धनका लागि केरा पकेट स्थापना गरिने छ ।
- कृषि तथा पशुपंक्षी विकास सम्बन्धी सेवाको पहुँच विस्तार गरिनेछ । कृषि व्यवसाय गर्न चाहने कृषकलाई बीउ बिजन, कृषि औजार, प्रविधि र तालिम दिइनेछ ।
- बाँझो जग्गाको लगत संकलन गरी उपयोग गर्ने नीति लिइनेछ । बाँझो जग्गालाई गाउँपालिकाले थप करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- आलु खेतिको उन्नत विउ उत्पादन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । कृषकलाई अनदानु उपलब्ध गराइनेछ ।
- "गह्वा गह्वा सिचाई हराभरा गाउँ" भन्नेनामालाई आत्मसात गरी खेतीयोग्य जमिनमा सिचाईको पहुँच सन्निश्चित गर्न साना सिचाई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सहकारी समूह समिति र व्यवसायिक फार्म संचालक कृषकहरूलाई अनदानु तथा यान्त्रिकरणका कार्यक्रम मार्फत प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- सहकारी संस्थाको नियमित अनुगमन र नियमन गरी संस्थागत सुशासन कायम गरिनेछ । सहकारी संस्थामा देखापरेका समस्या समाधानका लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

- सहकारीहरूको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पूँजी संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर श्रृजना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- उच्च मुल्यका फलफुल, तरकारी, तरकारी बीउ तथा अन्नबालीहरूको पकेट क्षेत्रहरू पहिचान गरी एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम म समेतका आधारमा सघन कृषि क्षेत्र निर्धारण गरी ती स्थानहरूमा ब्यावसायिक कृषि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- जलजला गाउँपालिका भित्रका सुचिकरण भएका कृषक परिवारलाई परिचय पत्र प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- टोल विकास संस्थासँगको साझेदारीमा कृषि औजार उपकरण बीउ विजन लगायतका सामग्रीहरू वितरण प्रणालिलाई व्यवस्थित गरी समुहमा आधारित बनाइनेछ । कृषि लगायत विषयगत सहकारीलाई सो क्षेत्रमा केन्द्रित भइ लगानी गर्ने नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ख. पशु सेवा सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- कृषि तथा पशुपंक्षी विकास सम्बन्धी सेवाको पहुँच विस्तार गरिनेछ । कृषि व्यवसाय गर्न चाहने कृषकहरूलाई बीउ, बीजन, कृषि औजार, प्रविधि तथा तालिम उपलब्ध गराइनेछ ।
- पशुसेवा शाखा कार्यालयको व्यवस्थापन तथा सञ्चालनका लागि आवश्यक पशु औषधि, उपकरण, फर्निचर लगायतका साधनहरू उपलब्ध गराइनेछ । साथै, “एक वडा एक प्राविधिक ” कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पशुपंक्षीका रोगहरूको समयमै निदान र नियन्त्रणका लागि आवश्यक औषधि, खोप कार्यक्रम तथा ल्याब व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- पशुपालन तथा कृषिमा उत्कृष्ट योगदान दिने कृषकहरू र पशुजन्य उत्पादनमा आधारित व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- पशुपंक्षी क्षति न्यूनीकरणका लागि पशुधन विमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै, कृषकहरूलाई विमा सम्बन्धी अभिमुखीकरण र प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय गाईगोरु पाल्ने कृषकहरूलाई प्रोत्साहनस्वरूप अनुदानका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई दुध, मासु र अण्डामा आत्मनिर्भर बनाउँदै निर्याततर्फ उन्मुख हुने नीति अवलम्बन गरिनेछ । समुह तथा सहकारीमार्फत दुध संकलन र बजारीकरण गर्ने कृषकहरूलाई आवश्यक अनुदान प्रदान गरिनेछ ।
- बाह्रमासे हरियो घाँसको व्यवस्थापन गरी उत्पादन लागत घटाइनेछ । हिउँदे तथा वर्षे घाँसका बीउ/ विरुवा वितरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको पहुँच नपुगेका बस्तीहरूमा पशु घुम्ती शिविर सञ्चालन गरी घघरमा पशु स्वास्थ्य — उपचार सेवा पुऱ्याइनेछ ।
- महामारीजन्य रोगहरू नियन्त्रण गर्न आवश्यक पूर्वतयारी सहित खोपको व्यवस्था गरिनेछ । पुर्ण खोप अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै, बाझोपन निवारणका लागि विशेष प्राविधिक सेवा प्रदान गरिनेछ ।

ग. व्यवसाय प्रबर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- जलजला गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका विभिन्न प्रकृतिका फर्म, पसल, उद्योग, व्यापार व्यवसाय, कारोबार लगायतका अन्य व्यापारिक क्रियाकलापहरूको अनुगमन गरी स्थानीय व्यापार व्यवसायको नियमित तथ्याङ्क अध्यावधिक गरिनेछ ।

- दर्ता तथा नवीकरण नगरेका व्यवसायिलाई दर्ता तथा नवीकरण गर्न लगाईएको दायरामा ल्याईनेछ ।
- गैर कानूनी तवरले संचालनमा रहेका फर्म, पसल, उद्योग, व्यवसाय, कारोबार लगायतका अन्य क्रियाकलापहरूलाई नियन्त्रण गरी स्थानीय व्यापार व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक सहजिकरण गर्दै लगिनेछ ।
- गुणस्तरिय वस्तु तथा सेवा प्राप्त गर्ने आम उपभोक्ताको संवैधानिक तथा कानूनी हक अधिकारको संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्न, सम्पूर्ण सरोकारवालाहरू समक्ष जनचेतना अभिवृद्धी गर्नको लागि नियमित रूपमा बजार अनुगमन कार्यलाई अगाडी बढाईनेछ ।
- व्यापार तथा व्यवसायलाई थप आधुनिक प्रविधिमैत्री, प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन व्यवसायीको लगत संकलन गरी सफ्टवेयरको माध्यमबाट दर्ता र नवीकरण गर्ने वातावरण मिलाईनेछ ।

३. वन, वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमः

ख. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनः

- विपद्जन्य घटनाहरूको न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि पालिका स्तरिय विपद्मनसुन/ पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना लागू गरिनेछ ।
- मनसुन विपद्को अबधिमा आवश्यक पर्ने खोज, उद्धार तथा राहत सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- स्थानीय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई सक्रिय बनाई प्रभावकारी मनसुन प्रतिकार्यको लागि "मनसुन प्रतिकार्य कमाण्ड पोष्ट" स्थापना गरि कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- विपद्को रोकथाम तथा न्यूनीकरणको लागि पूर्व तयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- फोहरमैला संकलनको कार्यमा थप क्षेत्रहरूमा विस्तार गरी संकलित फोहरको उपयुक्त व्यवस्थापन तथा प्रशोधनको कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न उपयुक्त नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सबै वडाहरूमा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति र युवा क्लव गठन गरी विपद् व्यवस्थापन तथा स्वयंसेवकीय कार्य र सामाजिक जागरण कार्यमा परिचालन गरिनेछ ।
- बनडढेलो नियन्त्रणका लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

४. भौतिक पूर्वाधार विकास (शहरी योजना आवास ,वस्ति विकास ,तथा पूर्वाधार)सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमः

- सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा गाउँपालिकाका सबै वडाहरू समेटि कालीगण्डकी नदीमा घाट निर्माण र शालिजा ईन्डोर हल निर्माण गरिने छ ।
- खानेपानी नपुगेका स्थानमा खानेपानी व्यवस्थापनका लागि बजेटको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सडकहरूको स्तरोन्नती, भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा मर्मत, सिचाई, खानेपानी, बिद्युत, गोरेटोबाटो निर्माण, पर्यटन प्रवर्द्धन, पूर्वाधार विकासका लागि आधार सिर्जना गर्न र उच्च आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सघाउ पुग्ने गरि बिकासात्मक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानीको जटिलतम समस्याको तत्कालिन, अल्पकालिन र दीर्घकालिन समाधानका लागि सम्भाव्य स्रोतहरूको खोजी तथा योजना तयार गरी खानेपानीको उत्पादन तथा वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जलाधार संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरी जलजला गाउँपालिका भित्र रहेका भूमिगत पानीका मूलहरू, जलाधार र सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै ती श्रोतहरूबाट खानेपानी आपूर्तिको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

- "हामी सबैको रहर हरित गाउँघर" भन्ने नाराका साथ मापदण्ड तोकी वस्ती सडक किनारा र सार्वजनिक स्थानहरूलाई हरियाली र सुन्दर तथा सफा राख्ने कार्य गरिनेछ ।

५. सार्वजनिक सेवा प्रवाह, सुशासन, राजस्व, गाउँपालिका सचिवालय, तथा न्यायिक समिति सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता, तटस्थता, व्यवसायिकता, पारदर्शिता, जवाफदेहिता र नवप्रवर्तन सिद्धान्तलाई अवलम्बन गर्दै सरल सहज र गुणस्तरीय रूपमा सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । सबै वडाहरूमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख व्यवस्थापन र सार्वजनिक खरिदलाई पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन PAMS V2 को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ । सवारी साधनको इन्धन र मर्मतलाई व्यवस्थित गर्न इन्धन र मर्मत खर्च सम्बन्धी मापदण्ड बनाइ लागू गरिने छ ।
- जलजला गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा घुम्टि शिविर मार्फत सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- त्रैमासिक रूपमा आन्तरिक लेखापरिक्षण सम्पन्न गरी आर्थिक कारोबारमा देखिएका अनियमित र बेरुजुहरूलाई अन्तिम लेखा परिक्षण हुनु अगावै फर्छ्यौट गरिनेछ ।
- घर जग्गा बहाल करलाई थप व्यवस्थित गरि घर तथा जग्गा भाडामा लगाउने सम्पूर्ण घर जग्गा धनीहरूलाई करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- जलजला गाउँपालिकाभित्र क्रियाशिल रहेका आमा समूह ,महिला समूह ,युवा क्लब ,बाल क्लब ,टोल विकास संस्था लगायतका अन्य सामाजिक संघसंस्था तथा लक्षित वर्गहरूको वस्तीस्तरबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी सामूहिक कानूनी सचेतना, प्रबलिकरण, सबलिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सामाजिक न्यायको पहुँच नपुगेका ,कानूनी ज्ञान अभाव भएका व्यक्तिहरूलाई पहिचान गरी कानूनी मूलधारमा ल्याउन आवश्यक कानूनी साक्षरता कार्यक्रम गरिनेछ ।
- मेलमिलापकर्ता ,न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा सम्बन्धित कर्मचारीको लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गरिनेछ ,साथै न्यायिक क्षेत्रमा विशिष्ट नमूना कार्य भएका पालिका/न्यायिक समिति छनोट गरी अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र भित्रका विवादहरूको शीघ्र निरूपण गरी प्रभावकारी न्याय सम्पादन गर्न आवश्यक नीति तथा कानूनहरूको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- वडागत मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी सूचीकृत मेलमिलापकर्ताहरूको लागि कार्यालय व्यवस्थापन गरिनेछ । न्यायिक समितिको मातहतमा रहने गरी सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र बनाई मेलमिलापकर्ताको जिम्मेवारी र भूमिकालाई थप प्रभावकारी र गहन बनाइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, पदाधिकारी र कर्मचारीका लागि क्षमता विकास सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्य स्थानीय तहमा कानून तथा योजना तर्जुमा, स्थानीय सरकार सञ्चालन, मानव अधिकार तथा कानूनी सचेतना र न्यायिक समितिको क्षमता अभिवृद्धि र मेलमिलापका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- यस जलजला गाउँपालिकाबाट दिने सेवा एवं सुविधालाई निरन्तरता र व्यवस्थित गर्न नयाँ कार्यविधि र मापदण्ड तयार गरी लागू गरिनेछ ।
- लक्षित वर्गको पहिचान र सूचीकृत गरिब असहाय, अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती र सुत्केरी महिला लक्षित वर्गलाई वडा कार्यालय, महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा र स्वास्थ्य शाखा मार्फत अभिलेख व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- गरिबसहाय तथा विपन्न परिवार पहिचान गरि सूचिकृत एम्बुलेन्स सेवाको नियमित सञ्चालनका लागि हलुका सवारी चालक र सचिवालय मातहत हुने गरी सञ्चालन गरिनेछ ।

६. वडा विकास कार्यक्रम सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- टोल विकास संस्थालाई वडा विकास कार्यक्रमको केन्द्रमा राखी समुदायका आवश्यकतामा केन्द्रित कार्यक्रमहरूमा जोड दिई उचित बजेटको प्रबन्ध गरिनेछ ।
- टोल विकास संस्थामा सबै घरधुरी समाहित गर्न उचित प्रबन्ध गरिनेछ ।
- संगठन, वचत, सीप तथा प्रविधिमा आधारित कार्यक्रम मार्फत रोजगारीको सिर्जना, गरिवी निवारण, आयआर्जनमा बृद्धि गरी जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याइनेछ ।
- आर्थिक तथा सामाजिक विकासको बाधकको रूपमा रहेका विभेद, पछौटेपन, सामाजिक कुरीतिहरूलाई निर्मुल गरी समतामूलक समाज निर्माणमा जोड दिईनेछ ।
- श्रोत, साधन, पुँजी, सीप एवं प्रविधिको अधिकतम उपयोगबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरिनेछ । टोल विकास संस्थालाई सामाजिक रूपान्तरणका विभिन्न कार्यक्रममा परिचालन गर्नुका साथै भौतिक पूर्वाधारका काममा समेत अग्रसर गराइनेछ ।
- उद्धम उद्धमी र उद्धमशीलता विकासमा जोड दिईनेछ साथै आफ्नै ठाउँमा असल उद्यमी बन्ने दृढ संकल्प भएका कृषकहरू र वैदेशिक रोजगारी गुमाई फर्केका युवा उद्यमीहरूलाई व्यवसायिक सुरूवात वा प्रवर्धन गर्न सहूलियत ब्याजदरको घुम्तीकोषलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- अन्तरपुस्ता सीप हस्तान्तरण कार्यक्रम गरी परम्परागत सीप र घरेलु कलालाई संरक्षण एवं सम्बर्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- वडा विकास कार्यक्रमलाई समुदायको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक रूपान्तरणको मेरुदण्डको रूपमा स्थापित गरिनेछ ।
- टोल विकास संस्थालाई वडा कार्यालय तथा गाउँपालिकाको सहयोगी संस्थाको रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
- शहरी क्षेत्रमा सञ्चालित टोल विकास संस्थाहरूको लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन, ढल निकास र कौशीखेती जस्ता कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिईनेछ ।
- वडा विकास सहजकर्ताको सेवा सुविधा बृद्धिको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- शाखाका मिल्दो कार्यक्रमलाई एक द्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- वडा विकास कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधिलाई समयानुकूल संशोधन गरी सरलीकृत गरिनेछ ।
- उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने टोल विकास संस्था र कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।

७. सहकार्य तथा समन्वय सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम:

- विपद् व्यवस्थापन, स्वास्थ्य संकट, जलवायु परिवर्तनजस्ता साझा चुनौतीमा बहुसरकारी तहबीच सहकार्य-गरिनेछ ।
- तीन तहका सरकारहरूबीच सहकार्यको आधार संघीयता, पारदर्शिता, उत्तरदायित्व र सहभागिता

संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारबीचका अधिकारहरू संविधान र कानूनअनुसार स्पष्ट गर्न संयुक्त छलफललाई जोड दिइनेछ ।

- दोहोरो अधिकारका क्षेत्रमा आपसी समझदारी, सहमति र कार्य विभाजनमा जोड दिइनेछ ।
- नीति निर्माण, योजना निर्माण, बजेट, परियोजना कार्यान्वयनमा अन्तर पालिका र जिल्ला समन्वय समितिसंग संवाद गरिनेछ ।
- विकास परियोजनाहरूमा साझा लगानी र संयुक्त अनुगमन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ ।
- नियमित बहुपक्षीय बैठक, संयुक्त पुनरावलोकन, र समिति प्रणाली मार्फत सहकार्य गरिनेछ ।

द. विविध:

- मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- नगर प्रहरीलाई सशक्तिकरण गरी बजार अनुगमन तथा अन्य सुरक्षा सम्बन्धी कार्यमा थप जवाफदेही र जिम्मेवार बनाईनेछ ।
- स्थानीय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई सक्रिय बनाई प्रभावकारी मनसुन प्रतिकार्यको लागी नगर प्रहरीलाई परिचालन गरिनेछ ।
- पालिकाभित्र रहेका सरकारी, सार्वजनिक र सामुदायिक तथा ऐलानी जग्गालाई संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गरी सामुदायिक कार्यको लागि प्रयोगमा ल्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका वडाहरूमा अनलाईन घटना दर्ताको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।

गाउँ सभा सदस्यहरू तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू,

यस गाउँपालिकाको वार्षिक नीति र कार्यक्रमहरू तर्जुमा एवं गाउँसभाको तयारीको क्रममा विभिन्न चरणमा आफ्नो अमूल्य सुझाव र सहयोग सहित सहभागी हुनु भएका उपाध्यक्ष, गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वडाध्यक्षहरू, गाउँकार्यपालिकाका सदस्यहरू, गाँउसभा सदस्यहरू, विषयगत समितिका संयोजक तथा सदस्यहरू सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, शिक्षक, जनसमुदायहरू, राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरू, नागरिक समाज, पत्रकार मित्रहरू, सुरक्षाकर्मी लगायत अन्य सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूमा समेत हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । निति तथा कार्यक्रम तर्जुमा देखी आजको यस घोषणा समारोहलाई सफलता पूर्वक सम्पन्न गर्ने समयसम्म गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू तथा पदाधिकारीहरूले पुराउनुभएको योगदानको उच्च मुल्यांकन गर्दै हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, यस गाउँ सभामा प्रस्तुत भएका नीति तथा कार्यक्रम माथी छलफल गरी यहाँहरूबाट प्राप्तहुने महत्वपूर्ण सुझाव र सल्लाहलाई आत्मसाथ गर्ने वाचा गर्दै यहाँहरू सवैको सहयोगको अपेक्षाका साथ विदा हुने अनुमति चाहन्छु । धन्यवाद,

मिति: २०८२।०३।१०

राजु प्रसाद आचार्य
अध्यक्ष